

Creativitatea și stimularea potențialului creativ la preșcolari

Educatoare, Stan Alexandra Mihaela
Miniterra Kindergarten, București

Învățământul preșcolar, ca primă treaptă în structura sistemului național de învățământ, are menirea de a asigura fundamentele esențiale ale ființei umane în devenirea ei ca scop, individualitate socială și, respectiv, ca personalitate. Atributele esențiale în acest "superconstruct" uman sunt multiple și interdependente; în sistemul lor armonios, distingem și această resursă esențială a individualității umane, *creativitatea*.

Prin ea, individualitatea umană se exprimă și se obiectivează pe sine, într-un sens emergen, constructiv-novator, devenind aptă să-și afirme și să-și împlinească, astfel, unele din trebuințele și drepturile esențiale ale ei (cu formele lor specifice de manifestare la vârstele copilăriei).

Stimularea creativității este un demers socio-educational complex ce cuprinde, simultan, fenomenele de activizare (incitare și susținere), antrenare, cultivare și dezvoltare a potențialului de autoexpresie și împlinire creatoare. În acest scop, este necesar să avem în vedere întregul sistem al condițiilor sau factorilor favorizanți afirmării și dezvoltării creativității, adică:

- ✚ factori structurali, intrinseci creativității;
- ✚ factori de climat general în dezvoltarea și afirmarea personalității preșcolarilor;
- ✚ factori de ambianță psihosocială și, respectiv, de climat psihoeducational stimulatив pentru afirmarea și evoluția creatoare.

Totodată, este necesar utilizarea adecvată a diferitelor metode și procedee specifice de stimulare și antrenare a creativității.

Metodele de abordare a creativității, prin probe de diagnoză precum și prin modele de investigație experimentală, pot oferi modele strategice de activare și antrenare a potențialului creativ al copiilor.

Principalii factori structurali ai creativității sunt: fluiditatea, flexibilitatea, capacitatea de elaborare novativă, originalitatea.

Fluiditatea, se referă la bogăția și ușurința în realizarea asociațiilor mentale, imaginative, ideative. Cu alte cuvinte, fluiditatea- ca o disponibilitate mentală creativă-presupune capacitatea de a realiza asociații multiple, într-un flux spontan, amplu, bogat, cu o desfășurare rapidă, facială, cu o succesiune curgătoare, firească. Ea se exprimă și prin debitul verbal, ideativ, asociațional (deci, capacitatea de a realiza cât mai multe asociații posibile într-o anumită unitate de timp).

În învățământul preșcolar, ansamblul formelor de activitate consacrate dezvoltării vorbirii, pot include în desfășurarea lor, modalități de antrenare a fluidității verbale. În acest sens, educatoarea poate solicita copiilor să enumere cât mai multe cuvinte care încep cu un anumit sunet sau care au un anumit număr de sunete.

Fluiditatea asociativ-verbală este, pentru preșcolari, și o premisă în antrenarea și dezvoltarea fluidității mentale ideative. Această disponibilitate mentală poate fi antrenată și prin solicitarea copiilor de a formula cât mai multe idei referitoare la o situație-problemă dată; privind consecințele sau urmările unei fapte, ale unei întâmplări reale sau imaginare.

Fluiditatea expresivă-verbală se poate stimula și cultiva în contextul aceluiași tipuri de solicitări, punând accent pe elaborare de propoziții care să exprime cât mai frumos o idee, un

mesaj, un anumit conținut al comunicării (verbale). În cadrul acestor ”jocuri” intelectual-creative, copiii pot încerca soluții personale, chiar în completarea unor comparații sau metafore (cum ar fi în cazul expresiei: ”...și zâmbetul său era așa de luminos ca...”). Formularea unor titluri pentru desenele lor, pentru o anumită povestire ori poezie, ar putea să reprezinte unele din cerințele cu rol formativ în antrenarea și cultivarea potențialului creativ al preșcolarului.

Flexibilitatea, este un alt factor structural al creativității, fiind considerat ca principalul factor psihic cognitiv. Se referă la capacitatea de a modifica, rapid, cursul gândirii în condițiile în care situațiile obiective solicită aceasta. Probele psihologice sau testele de flexibilitate pot fi adaptate la contextele proprii învățământului preșcolar. Solicitând copiii să descopere mai multe modalități de a clasifica sau de a grupa unele obiecte sau figuri colorate diferit, ei vor căuta diferite planuri și criterii multiple; de asemenea, dacă vom solicita copiii să facă observații din perspective diferite asupra aceluiaș fenomen ori să indice utilizări multiple și diferite ale aceluiaș obiect ei pot să se adapteze la cerința de adopta cât mai multe și cât mai diferite criterii-*flexibilitate spontană*, din inițiativă proprie, sau *flexibilitate adaptativă*, consonantă cu sugestia, ori îndrumarea educatoarei de a vedea din perspective cât mai diferite.

În general, **testele de originalitate**, vizează capacitatea de a formula răspunsuri neobișnuite, cu o frecvență statistică mică (sub 3%) și care, în același timp, pot avea relevanță, pot crea starea de surpriză.

În situațiile specifice activităților din grădiniță, sugerăm să se antreneze spiritul creativ-orientat spre afirmarea liberă, spontană și autonomă a copiilor, în toate tipurile de situații cu care se confruntă copilul preșcolar. Avem în vedere atât activitățile liber-alese, cât și cele de joc organizat, mai ales jocurile didactice sau de construcții, precum și activități destinate dezvoltării vorbirii, în contextul prezentării unor povești, basme, poezii, putem cere copiilor să formuleze cât mai multe idei sau gânduri cu privire la ceea ce explică conduitele unor personaje. Construcțiile realizate de copii pot antrena capacitățile lor de elaborare creativă.

De asemenea, activitățile consacrate domeniului estetic creativ oferă multiple posibilități de antrenare a creativității copiilor.

Se recomandă cultivarea sensibilității față de ansamblul valorilor specifice artistice, asigurând dezvoltarea celor mai profunde comportamente ale spiritualității creatoare.

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani)*, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, 2008.
2. Dumitru, G. (2005). *Didactica activităților instructiv-educative pentru preșcolari* Craiova: Editura Didactică Nova
3. Dumitrana, M. (2005). *Jocuri și jucării pentru preșcolari*. București: Editura Compania